

Regeringens proposition

1987/88:178

om PKbankens förvärv av Carnegie
Fondkommission AB

Prop.
1987/88:178

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 19 maj 1988.

På regeringens vägnar

G. Sigurdson

Bo Holmberg

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner att PKbanken i en till D. Carnegie & Co AB riktad emission ger ut 15 952 131 aktier. Dessa aktier utgör likvid för 90,1 % av aktierna i Carnegie Fondkommission AB. Härigenom minskas statens direkta ägande i PKbanken från 84,45 % till 66,71 %.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 19 maj 1988

Närvarande: statsrådet Sigurdsen, ordförande, och statsråden Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Bodström, Göransson, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Hultström, G. Andersson, Lönnqvist, Thalen.

Föredragande: statsrådet Holmberg

Proposition om PKbankens förvärv av Carnegie Fondkommission AB

1 Bakgrund

Den 1 juli 1974 gick Postbanken och den av staten ägda affärsbanken Sveriges Kreditbank samman till en nybildad statlig affärsbank, Post- och Kreditbanken, PK-banken (numera med firman PKbanken). Sveriges Kreditbank uppgick i sin helhet i den nya banken. Från Postbanken övertog PKbanken sparrörelsen och den räntebärande delen av postgirorelsen. PKbanken beräknades vid tillkomsten få ett eget kapital om ca 621 milj. kr., varav 316,8 milj. kr. i aktiekapital. Dessförinnan hade aktiekapitalet i Sveriges Kreditbank inför samgåendet fördubblats. Riksdagen anvisade för sistnämnda ändamål 158,4 milj. kr. (prop. 1973:145, NU 63, rskr. 326).

År 1975 anvisade riksdagen ytterligare 316,8 milj. kr. för nyteckning av aktier i banken, varigenom aktiekapitalet åter fördubblades (prop. 1975/76:26, NU 4, rskr. 60).

År 1984 godkände riksdagen en ökning av aktiekapitalet från 623,6 milj. kr. till 750 milj. kr. Ökningen skedde på så sätt att staten avstod från sin företrädesrätt att teckna aktier och att aktierna försålles på Stockholms fondbörs. Emissionen innebar alltså att PKbanken introducerades på börsen. Genom nyemissionen minskade statens ägarandel från 99,96 % av aktierna till 84,45 % (prop. 1983/84:70 och prop. 1983/84:98, NU 12 och 23, rskr. 189 samt prop. 1984/85:100 bil 9, NU 36, rskr. 403).

Vid PKbankens ordinarie bolagsstämma i mars 1988 fattade stämman beslut om en fondemission. Därigenom ökas antalet aktier i PKbanken från 30 till 60 miljoner och aktiekapitalet från 750 till 1 500 milj. kr.

2 PKbankens förvärv av Carnegie Fondkommission AB

Prop. 1987/88:178

PKbanken har träffat en överenskommelse med D. Carnegie & Co AB (Carnegie), om att förvärva 360 400 aktier à nominellt 500 kr. i det av Carnegie helägda dotterbolaget Carnegie Fondkommission AB, vilket motsvarar 90,1 % av totala antalet aktier i detta bolag. PKbanken har enligt avtalet option att förvärva resterande aktier. Betalning sker genom en riktad emission till Carnegie. Carnegie får härigenom 15 952 131 aktier à nominellt 25 kr. i PKbanken. Antalet aktier i PKbanken kommer därefter att uppgå till 75 952 131, av vilka staten äger 50 670 160. Aktiekapitalet kommer att ökas med 398 803 275 kr. till totalt 1 898 803 275 kr.

Statens ägarandel i PKbanken minskar genom den föreslagna nyemissionen från 84,45 % till 66,71 % av det totala antalet aktier. Carnegie har förklarat sig berett att sälja vidare merparten eller t. o. m. samtliga av de förvärvade aktierna samt att under innehavet inte utöva rösträtt för aktierna under förutsättning att staten alltjämt är majoritetsägare i banken.

Beslut i fråga om den planerade emissionen fattas av bolagsstämman.

Ett bankaktiebolags förvärv av aktier i ett svenskt företag kräver bankinspektionens eller, om förvärvet är av principiell betydelse eller i övrigt av särskild vikt, regeringens tillstånd enligt 2 kap. 6 § bankrörelselagen (1987:617) och 54 § bankrörelseförordningen (1987:647). Vidare förutsätts enligt 4 kap. 2 § andra stycket bankaktiebolagslagen (1987:618) bankinspektionens medgivande till att de emitterade aktierna får betalas med apportegendom, dvs. med aktier i Carnegie Fondkommission.

3 Föredragandens överväganden

När PKbanken bildades år 1974 var, som framgått av det föregående, avsikten att den nya statliga banken skulle få största möjliga slagkraft på kreditmarknaden och kunna effektivt konkurrera med andra banker. PKbankens utveckling har till stor del varit framgångsrik och banken har i dag marknadsandelar på 15–25 % inom flertalet verksamhetsområden.

PKbankens roll på värdepappersmarknaden har emellertid hittills varit blygsam. Så utgör t. ex. bankens andel av börshandeln med aktier endast 2–3 %. Detta har inneburit att banken inte haft möjlighet att erbjuda sina kunder fullgod service inom detta område.

Genom PKbankens förvärv av Carnegie Fondkommission får banken en väsentligt ökad marknadsandel inom aktiehandeln. Banken får därigenom goda möjligheter att ge kvalificerad aktieservice till företag, institutioner och privatpersoner.

Staten kvarstår som huvudägare i PKbanken. Samtidigt breddas ägandet ytterligare i PKbanken genom Carnegies planerade vidareförsäljning av de emitterade aktierna.

Genom en ändring i 37 § fondkommissionslagen (1979:748) får ett bankinstitut sedan den 1 juli 1987 driva fondkommissionsrörelse och samtidigt äga ett fondkommissionsbolag (prop. 1986/87:148, NU 36, rskr. 356,

SFS 1987:622). I propositionen uttalade föredraganden att fondkommissionsbolaget borde i sin helhet vara ägt av banken.

Prop. 1987/88:178

PKbanken får genom sitt innehav av 90,1 % av aktierna i Carnegie Fondkommission, enligt min mening, det totalt bestämmande inflytande över fondkommissionsbolaget som förutsatts i den nämnda propositionen, även om PKbanken inte nu förvärvar samtliga aktier i Carnegie Fondkommission. Vad som där sagts bör alltså inte utgöra något hinder för att affären genomförs som den planerats.

Frågan om godkännande av att statens andel av aktierna i PKbanken genom den planerade emissionen sänks från 84,45 % till 66,71 % bör underställas riksdagens prövning.

4 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna den planerade emissionen i PKbanken innebärande att statens andel av aktierna sänks från 84,45 % till 66,71 %.

Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte. Motionstiden bör därför förkortas till sex dagar.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.